

Actual Changes in Current Financial Assets – Conception

Miriama Blahušiaková¹

¹ University of Economics in Bratislava
Faculty of Economic Informatics, Department of Accounting and Auditing
Dolnozemska cesta 1, 852 35 Bratislava, Slovakia
E-mail: miriama.blahusiakova@euba.sk

Abstract: *Current financial assets are those financial assets that are expected to be held for a maximum of one year from the date of the accounting transaction. Current financial assets consist of cash, stamps and vouchers, bank accounts, short term securities. Regarding amendment of accounting legislation in the Slovak republic, commodities, virtual currency and service vouchers were identified as part of the current financial assets. The intention of the contribution is to analyse changes in accounting legislation regarding new definition, content, identification and measurement of current financial assets.*

Keywords: *short-term financial assets, commodities, virtual currency, service vouchers*

JEL codes: M40, M41

1 Súčasný stav - úvod do problematiky / Introduction

Krátkodobý finančný majetok môžeme charakterizovať ako likvidný, bezprostredne obchodovateľný majetok, pri ktorom je predpokladaná držba najviac jeden rok odo dňa uskutočnenia účtovného prípadu.

Finančnému majetku sa venujú vo svojej publikácii aj autorky Máziková, Mateášová, Ondrušová (2019), podľa ktorých finančný majetok predstavuje súčasť majetku každej účtovnej jednotky a jeho forma a štruktúra môže byť rôzna. Podľa § 17 ods. 10 Opatrenia Ministerstva financií Slovenskej republiky (ďalej aj „MF SR“) č. 23054/2002-92, ktorým sa ustanovujú podrobnosti o postupoch účtovania a rámcovej účtovej osnove pre podnikateľov účtujúcich v sústave podvojného účtovníctva v znení neskorších predpisov (ďalej aj „postupy účtovania pre podnikateľov“) sú s účinnosťou od 1. januára 2019 súčasťou krátkodobého finančného majetku:

- a) peňažné hotovosti účtovnej jednotky, ekvivalenty peňažných hotovostí, napríklad ceniny, poukážky, šeky,
- b) účty v bankách,
- c) majetok účtovaný v účtovej skupine 25, a to vrátane odplatne nadobudnutej virtuálnej meny, virtuálnej meny nadobudnutej ťažbou ku dňu výmeny za iný majetok alebo službu a virtuálnej meny nadobudnutej výmenou za inú virtuálnu menu,
- d) komodity, s ktorými sa obchoduje na verejnom trhu, ktoré účtovná jednotka sama nevyrobila a nadobudla ich na účel ich ďalšieho predaja na verejnom trhu,
- e) peniaze na ceste.

Cieľom príspevku je analyzovať zmeny v právnej úprave účtovníctva v Slovenskej republike účinné od 1. októbra 2018, ale najmä od 1. januára 2019 s akcentom na identifikáciu, oceňovanie a obsahové vymedzenie krátkodobého finančného majetku. Dôležitosť analyzovania uvedenej problematiky vidíme v skutočnosti, že v súvislosti s novelizáciou zákona č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov (ďalej aj „zákon o účtovníctve“) a postupov účtovania pre podnikateľov boli do slovenskej účtovnej legislatívy zavedené nové pojmy, a to virtuálna mena, komodity a servisné poukážky, ktoré považujeme za dôležité analyzovať a vysvetliť.

2 Metodológia a zdrojové údaje / Methodology and Data

Objektom skúmania príspevku je obsahové vymedzenie krátkodobého finančného majetku, a to v nadväznosti na novelizáciu právnej úpravy účtovníctva od 1. októbra 2018 a 1. januára 2019. Na tento účel sme sústredili a detailne analyzovali poznatky o predmete

skúmania. Ťažisko tvorila právna úprava účtovníctva (najmä zákon o účtovníctve a postupy účtovania pre podnikateľov) a literatúra (printové zdroje, elektronické zdroje), ktorá sa zaoberá uvedenou problematikou.

Príspevok sa zaoberá najdôležitejšími zmenami v oblasti krátkodobého finančného majetku, so zameraním na historický vývoj, obsahové vymedzenie, definíciu a spôsoby oceňovania. Je spracovaný na teoretickej úrovni a venuje sa zmenám v právnej úprave s akcentom na zmeny, ktoré nastali od 1. októbra 2018 a od 1. januára 2019 a súviseli s rozšírením obsahového vymedzenia krátkodobého finančného majetku. Pri spracovaní príspevku sme použili analyticko-syntetický prístup v súvislosti s charakteristikou a oceňovaním krátkodobého finančného majetku. Metóda komparácie bola použitá pri skúmaní servisných poukážok a pri skúmaní virtuálnej meny z hľadiska právnych úprav viacerých krajín.

3 Výsledky a diskusia / Results and Discussion

O krátkodobom finančnom majetku sa účtuje na účtoch účtovej triedy 2 – *Finančné účty*. S účinnosťou od 1. januára 2019 došlo v tejto účtovej triede k viacerým doplneniam. Prvá skutočnosť súvisí s ceninami, medzi ktoré patria okrem poštových známok, zakúpených stravnych lístkov, kolkov (e-kolkov), telefónnych kariet a ostatných kariet, ak majú hodnotu, z ktorej sa bude môcť čerpať po ich vydaní do používania, aj **servisné poukážky**. Z vyššie uvedeného vyplýva, že na účte 213 – *Ceniny* sa s účinnosťou od 1. januára 2019 účtujú aj servisné poukážky vydávané podľa zákona č. 112/2018 Z. z. o sociálnej ekonomike a sociálnych podnikoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej aj „zákon o sociálnej ekonomike a sociálnych podnikoch“) a podľa Vyhlášky Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky (ďalej aj „ministerstvo práce“) č. 115/2019 Z. z., ktorou sa vykonávajú niektoré ustanovenia zákona o sociálnej ekonomike a sociálnych podnikoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov upravujúcich servisné poukážky (ďalej aj „vyhláška o servisných poukážkach“). Problematike sociálnych podnikov a servisných poukážok sa venuje vo svojej publikačnej činnosti napr. aj Šlosárová (2019).

Servisné poukážky, ktoré sú riešené v § 23 zákona o sociálnej ekonomike a sociálnych podnikoch, majú povahu ceniny a majú nominálnu hodnotu, ktorá je na nich uvedená (10 eur). Vydáva ich ministerstvo práce, ktoré zabezpečuje tlač, distribúciu, predaj, odkúpenie, spätný výkup, likvidáciu a správu zásob servisných poukážok, dozerá na ich ochranu a bezpečnosť a kontroluje nakladanie so servisnými poukážkami pri ich distribúcii, predaji, odkúpení, spätnom výkupe a likvidácii. Platnosť servisnej poukážky môže byť obmedzená časovo, územne alebo osobou, ktorej je určená. Servisné poukážky sú určené na platbu fyzickej osoby alebo právnickej osoby za službu starostlivosti o domácnosť a záhradu, ktorú poskytol registrovaný sociálny podnik alebo na platbu fyzickej osoby, ktorá má právoplatné rozhodnutie o odkázanosti na sociálnu službu, za službu, ktorú poskytol registrovaný sociálny podnik (vyhláška o servisných poukážkach, § 2 ods. 1).

V súvislosti s oceňovaním servisných poukážok je dôležité uviesť, že dochádza k rozporu medzi zákonom o účtovníctve, ktorý uvádza, že ceniny sa oceňujú menovitou hodnotou, a zákonom o sociálnej ekonomike a sociálnych podnikoch, ktorý uvádza, že servisné poukážky chápané ako ceniny sa oceňujú nominálnou hodnotou. V nadväznosti na vyššie uvedené odporúčame upraviť oceňovanie servisných poukážok v zákone o sociálnej ekonomike a sociálnych podnikoch v súlade so zákonom o účtovníctve, a to menovitou hodnotou.

Ďalšie zmeny v obsahovom vymedzení krátkodobého finančného majetku súvisia s účtovnou skupinou 25 – *Krátkodobý finančný majetok*, na účtoch ktorej sa účtuje časť finančného majetku, u ktorého je predpokladaná držba najviac jeden rok odo dňa uskutočnenia účtovného prípadu. Ide najmä o „cenné papiere, ktoré účtovná jednotka obstaráva so zámerom obchodovať s nimi, resp. mať ich v držbe do jedného roka“ (Máziková and Mateášová and Ondrušová, 2019, s. 215), a to majetkové cenné papiere na obchodovanie, vlastné akcie a vlastné obchodné podiely, dlhové cenné papiere na obchodovanie, vlastné dlhopisy, dlhové cenné papiere so splatnosťou do jedného roka držané do splatnosti a ostatné realizovateľné cenné papiere. Oceňovaniu krátkodobého

finančného majetku, ktorým sú cenné papiere, ku dňu uskutočnenia účtovného prípadu a ku dňu, ku ktorému sa zostavuje účtovná závierka, sa vo svojej publikácii venujú aj Šlosárová, Bednárová (2015). **Krátkodobý finančný majetok**, ktorým sú **cenné papiere**, sa v závislosti odo dňa ocenenia a charakteru cenného papiera oceňuje obstarávacou cenou alebo reálnou hodnotou.

Opatrením MF SR č. MF/26670/2005-74, ktorým sa menili a doplnili postupy účtovania pre podnikateľov s účinnosťou od 1. januára 2006, bolo do účtovníctva zavedené účtovanie o **emisných kvótach**, ktoré sa tiež účtujú v účtovej skupine 25 – *Krátkodobý finančný majetok*, konkrétne na účte 254 – *Emisné kvóty*. Bezodplatne pripísaný proporčný podiel emisných kvót sa v deň ich pripísania odporúča oceňovať reprodukčnou obstarávacou cenou, nakúpené emisné kvóty sa podľa vtedy platnej legislatívy oceňovali v obstarávacej cene. V marci 2007 bol prijatý zákon č. 198/2007, ktorým sa menil a doplnil zákon o účtovníctve. Uvedenou novelou zákona o účtovníctve bola s účinnosťou od 1. januára 2008 zavedená oceňovacia veličina reálna hodnota, ktorou sa okrem iného oceňujú aj „komodity, s ktorými sa obchoduje na verejnom trhu, ktoré účtovná jednotka sama nevyrobila a nadobudla ich na účel ich ďalšieho predaja na verejnom trhu“ (zákon o účtovníctve, § 25 ods. 1 písm. e)). V nadväznosti na tieto skutočnosti boli v roku 2007 opatrením MF SR č. 16317/2007-74 novelizované aj postupy účtovania pre podnikateľov v oblasti oceňovania nakúpených emisných kvót, ktoré sa s účinnosťou od 1. januára 2008 účtovali v ocenení reálnou hodnotou, a to ku dňu obstarania aj ku dňu, ku ktorému sa zostavuje účtovná závierka. Od 1. januára 2016 sa reálnou hodnotou oceňuje aj účtovnej jednotke bezodplatne pripísaný proporčný podiel emisných kvót na účet kvót podľa osobitného predpisu v deň ich pripísania (Šlosárová, 2016), ktorý sa do 31. decembra 2015 oceňoval reprodukčnou obstarávacou cenou.

Opatrením MF SR č. MF/017028/2018-74, ktorým sa s účinnosťou od 1. januára 2019 novelizovali postupy účtovania pre podnikateľov, boli **komodity** (vrátane emisných kvót) aj „oficiálne“ zaradené do krátkodobého finančného majetku, a to konkrétne vo vymedzení krátkodobého finančného majetku v § 17 ods. 10 písm. d). Komodity, s ktorými sa obchoduje na verejnom trhu, sa podľa aktuálne platnej úpravy účtovníctva oceňujú reálnou hodnotou ku dňu vzniku účtovného prípadu aj ku dňu, ku ktorému sa zostavuje účtovná závierka, pričom precenenie na reálnu hodnotu sa účtuje výsledkovo (Sklenska and Šlosárová and Hornická and Blahušiaková, 2016).

V súvislosti s novým obsahovým vymedzením krátkodobého finančného majetku je dôležité spomenúť **virtuálnu menu**, ktorou sa podľa *Metodického usmernenia MF SR č. MF/10386/2018-721 k postupu zdaňovania virtuálnych mien* rozumie digitálny nositeľ hodnoty, ktorý nie je vydaný ani garantovaný centrálnou bankou ani orgánom verejnej moci, ani nie je nevyhnutne naviazaný na zákonné platidlo, nemá právny status meny alebo peňazí, ale je akceptovaný niektorými fyzickými alebo právnickými osobami ako platobný prostriedok a ktorý možno prevádzať, uchovávať alebo s nim elektronicky obchodovať. Zákonom č. 213/2018 Z. z. o dani z poistenia a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktorým bol v Čl. III novelizovaný zákon o účtovníctve a taktiež opatrením MF SR č. MF/015328/2018-74, ktorým boli novelizované postupy účtovania pre podnikateľov, s účinnosťou od 1. októbra 2018 bol do právnej úpravy účtovníctva zavedený prvýkrát spôsob identifikovania, oceňovania, účtovania a vykazovania virtuálnej meny. Zo slovenských autorov sa virtuálnej mene už predtým venoval napr. Matuský (2017a, 2017b), z českých autorov, ktorí vychádzajú zo štúdie austrálskych účtovníkov, sa problematikou kryptomeny zaoberali napr. Procházka (2018a, 2018b), Vašek (2018). Názory na spôsob účtovného zobrazenia sa však rozchádzajú. Autori diskutujú o tom, či virtuálna mena má byť považovaná za hotovosť, peňažné ekvivalenty, finančný nástroj (iný ako peňažná hotovosť), nehmotný majetok alebo zásoby.

Podľa slovenskej právnej úpravy účtovníctva, s účinnosťou od 1. októbra 2018, je odplatne nadobudnutá virtuálna mena, virtuálna mena nadobudnutá ťažbou ku dňu výmeny za iný majetok alebo službu a virtuálna mena nadobudnutá výmenou za inú virtuálnu menu považovaná za súčasť krátkodobého finančného majetku. Virtuálna mena sa oceňuje reálnou hodnotou, ktorou sa rozumie trhovú cenu v deň ocenenia (ku dňu uskutočnenia

účtovného prípadu), zistená spôsobom určeným účtovnou jednotkou zo zvoleného verejného trhu s virtuálnou menou. Ku dňu, ku ktorému sa zostavuje účtovná závierka, sa virtuálna mena neoceňuje aktuálnou reálnou hodnotou.

Záver / Conclusions

Servisné poukážky, komodity a virtuálna mena sú pomerne novými položkami krátkodobého finančného majetku. Rozšírenie definície cenín o servisné poukážky vyplynulo z nadobudnutia účinnosti zákona o sociálnej ekonomike a sociálnych podnikoch. Servisné poukážky sa oceňujú menovitou (nominálnou) hodnotou. Presný spôsob účtovania servisných poukážok však zatiaľ nie je známy. Môžeme predpokladať, že v súvislosti s účtovným zobrazením vydávania, uplatnenia a následného odkúpenia servisných poukážok bude v blízkej dobe novelizovaná účtovná legislatíva.

Doplnenie obsahového vymedzenia krátkodobého finančného majetku o komodity od 1. januára 2019 bolo len formálne a vyplynulo zo skutočnosti, že emisné kvóty sa už v dovtedy platnej úprave účtovníctva odporúčalo účtovať na účtoch účtovej skupiny 25 – *Krátkodobý finančný majetok*. Emisné kvóty (bez ohľadu na spôsob obstarania) sa oceňujú reálnou hodnotou, a to ku dňu obstarania ako aj ku dňu, ku ktorému sa zostavuje účtovná závierka.

Virtuálna mena je pomerne nový fenomén, moderný platobný prostriedok, ktorý sa vyznačuje veľkou volatilitou. Slovenská republika ako jedna z prvých legislatívne upravila s účinnosťou od 1. októbra 2018 oblasť identifikácie, oceňovania, účtovania a zdaňovania virtuálnej meny. Virtuálna mena sa oceňuje ku dňu uskutočnenia účtovného prípadu reálnou hodnotou. Ku dňu, ku ktorému sa zostavuje účtovná závierka, sa virtuálna mena nepreceňuje na aktuálnu trhovú cenu.

Literárne zdroje a iné odkazy / References

- Matuský, T. (2017a). Cryptocurrencies under Slovak act on accounting. In *Účtovníctvo a audítorstvo v procese svetovej harmonizácie. Medzinárodná vedecká konferencia. Účtovníctvo a audítorstvo v procese svetovej harmonizácie : zborník z medzinárodnej vedeckej konferencie : Zuberec - Univerzitné stredisko UNIZA, 11. - 13. septembra 2017.* - Bratislava : Vydavateľstvo EKONÓM, pp. 133-137.
- Matuský, T. (2017b). Accounting of cryptocurrencies. In *EDAMBA 2017 : knowledge and skills for sustainable development: the role of economics, business, management and related disciplines. International scientific conference. EDAMBA 2017 : conference proceedings : knowledge and skills for sustainable development: the role of economics, business, management and related disciplines : [20th] international scientific conference for doctoral students and post-doctoral scholars : University of Economics in Bratislava, Slovak Republic, 4 - 6 april 2017* [elektronický zdroj]. - Bratislava : Publishing House EKONÓM, 2017. pp. 313-321 online.
- Máziková, K., Mateášová, M., Ondrušová L. (2019). *Účtovníctvo podnikateľských subjektov I, Druhé aktualizované a doplnené vydanie.* Bratislava: Wolters Kluwer.
- MF SR (2019). *Metodické usmernenie Ministerstva financií Slovenskej republiky č. MF/10386/2018-721 k postupu zdaňovania virtuálnych mien.*
- MF SR (2019). *Opatrenie Ministerstva financií SR č. 23054/2002-92 zo 16. decembra 2002, ktorým sa ustanovujú podrobnosti o postupoch účtovania a rámcovej účtovej osnove pre podnikateľov účtujúcich v sústave podvojného účtovníctva, v znení neskorších predpisov.*
- MF SR (2019). *Opatrenie Ministerstva financií Slovenskej republiky zo 14. decembra 2005 č. MF/26670/2005-74, ktorým sa mení a dopĺňa opatrenie Ministerstva financií Slovenskej republiky zo 16. decembra 2002 č. 23054/2002-92, ktorým sa ustanovujú podrobnosti o postupoch účtovania a rámcovej účtovej osnove pre podnikateľov účtujúcich v sústave podvojného účtovníctva, v znení neskorších predpisov.*
- MF SR (2019). *Opatrenie Ministerstva financií Slovenskej republiky z 5. decembra 2007 č. MF/16317/2007-74, ktorým sa mení a dopĺňa opatrenie Ministerstva financií Slovenskej republiky zo 16. decembra 2002 č. 23054/2002-92, ktorým sa ustanovujú podrobnosti*

o postupoch účtovania a rámcovej účtovej osnove pre podnikateľov účtujúcich v sústave podvojného účtovníctva, v znení neskorších predpisov.

MF SR (2019). Opatrenie Ministerstva financií Slovenskej republiky z 19. septembra 2018 č. MF/015328/2018-74, ktorým sa mení a dopĺňa opatrenie Ministerstva financií Slovenskej republiky zo 16. decembra 2002 č. 23054/2002-92, ktorým sa ustanovujú podrobnosti o postupoch účtovania a rámcovej účtovej osnove pre podnikateľov účtujúcich v sústave podvojného účtovníctva, v znení neskorších predpisov.

MF SR (2019). Opatrenie Ministerstva financií Slovenskej republiky z 21. novembra 2018 č. MF/017028/2018-74, ktorým sa mení a dopĺňa opatrenie Ministerstva financií Slovenskej republiky zo 16. decembra 2002 č. 23054/2002-92, ktorým sa ustanovujú podrobnosti o postupoch účtovania a rámcovej účtovej osnove pre podnikateľov účtujúcich v sústave podvojného účtovníctva, v znení neskorších predpisov.

Všetko dostupné na:

<https://www.finance.gov.sk/sk/dane-cla-uctovnictvo/uctovnictvo-audit/uctovnictvo/legislativa-sr/opatrenia-oblasti-uctovnictva/uctovnictvo-podnikatelov/podvojne-uctovnictvo/postupy-uctovania/>

Procházka, D. (2018a). Accounting Measurement of Investments into Cryptocurrencies. In Účetnictví a auditing v procesu světové harmonizace. Mezinárodní vědecká konference. *Účetnictví a auditing v procesu světové harmonizace : sborník z mezinárodní vědecké konference, Janské Lázně, 4.-6. září 2018, Česko. - Praha : Vysoká škola ekonomická v Praze, Nakladatelství Oeconomica*, pp. 128-133.

Procházka, D. (2018b). Modely účetního zobrazení kryptoměn. In Moderní trendy v účetnictví. Pedagogická konference. *Moderní trendy v účetnictví : sborník z 18. ročníku Pedagogické konference pořádané 1. prosince 2018 na VŠE v Praze, Česká republika. Praha: Vysoká škola ekonomická v Praze, Nakladatelství Oeconomica*, pp. 4-10.

Sklenka, M., Šlosárová, A., Hornická R., Blahušiaková, M. (2016). *Účtovníctvo podnikateľských subjektov II*. Bratislava: Wolters Kluwer.

SLOV-LEX (2019). Zákon č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov.

Dostupné na: https://www.slov-lex.sk/static/pdf/2002/431/ZZ_2002_431_20181001.pdf

SLOV-LEX (2019). Zákon č. 198/2007 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Dostupné na: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2007/198/20090101>

SLOV-LEX (2019). Zákon č. 213/2018 Z. z. o dani z poistenia a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Dostupné na:

https://www.slov-lex.sk/static/pdf/2018/213/ZZ_2018_213_20181001.pdf

SLOV-LEX (2019). Zákon č. 112/2018 o sociálnej ekonomike a sociálnych podnikoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Dostupné na:

<https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2018/112/>

SLOV-LEX (2019). Vyhláška Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky č. 115/2019 Z. z., ktorou sa vykonávajú niektoré ustanovenia zákona č. 112/2018 o sociálnej ekonomike a sociálnych podnikoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov upravujúce servisné poukážky. Dostupné na:

<https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2019/115/20190501>

Šlosárová, A., Bednárová, B. (2015). *Oceňovanie ako metodický prostriedok účtovníctva*. Bratislava: Wolters Kluwer.

Šlosárová, A. (2016). Reálna hodnota v účtovníctve podnikateľov od 1. 1. 2016 (2. časť). *Účtovníctvo – Audítorstvo – Daňovníctvo: V teórii a praxi*, vol. 24(4), pp. 2-9.

Šlosárová, A. (2019). Registrovaný sociálny podnik. *Účtovníctvo – Audítorstvo – Daňovníctvo: V teórii a praxi*, vol. 27(5), pp. 8-13.

Vašek, L. (2018). Recognition and Measurement of Cryptocurrencies in Financial Statements prepared in accordance. In: In Účetnictví a auditing v procesu světové harmonizace. Mezinárodní vědecká konference. *Účetnictví a auditing v procesu světové harmonizace : sborník z mezinárodní vědecké konference, Janské Lázně, 4.-6. září 2018, Česko. - Praha : Vysoká škola ekonomická v Praze, Nakladatelství Oeconomica*, pp. 157-161.